

Urlop macierzyński - FAQ

Czy każdej kobiecie przysługuje urlop macierzyński?

Urlop macierzyński przysługuje tylko kobietom zatrudnionym na umowę o pracę. Nie ma natomiast znaczenia staż pracy ani jej wymiar, czyli to, czy pracowałaś na cały etat, czy tylko na część.

A jeśli mam umowę na czas określony?

Jeśli masz umowę na czas określony, która rozwiązuje się z upływem czasu, na który została zawarta, np. w trakcie urlopu macierzyńskiego- ostatni dzień umowy jest jednocześnie ostatnim dniem urlopu. W tej sytuacji nie przysługuje ci dalszy urlop macierzyński.

Masz jednak prawo do zasiłku macierzyńskiego. Przysługuje on każdej ubezpieczonej kobiecie. Po urodzeniu dziecka ZUS wypłaca zasiłek w wysokości 100 proc. podstawy wymiaru. Czas, przez który będziesz dostawać zasiłek, jest równy pełnej długości urlopu macierzyńskiego.

Okresowy zasiłek macierzyński od niedawna dostają także matki korzystające z pomocy społecznej, taki zasiłek jest wypłacany przez pierwsze cztery miesiące życia dziecka (minimalny zasiłek wynosi 50 zł).

Zasiłek porodowy, dawniej przysługujący każdej ubezpieczonej kobiecie, otrzymują teraz w formie jednorazowego zasiłku macierzyńskiego tylko matki najbiedniejsze, korzystające z pomocy społecznej. Wynosi on 195 zł.

Pamiętaj: jeśli jesteś w ciąży, pracodawca ma obowiązek przedłużyć z tobą umowę aż do dnia porodu, nawet jeśli upływa ona w trakcie ciąży. Ale pod warunkiem że:

1. zawarłaś umowę dłuższą niż na miesiąc;
2. ciąża musi trwać przynajmniej trzy miesiące, gdy wygasa pierwotna umowa.

A jeśli pracuję na umowę zlecenie?

Kobieta pracująca na podstawie umowy zlecenia czy o dzieło, nie ma prawa do urlopu, ale ma prawo do zasiłku macierzyńskiego, pod warunkiem, że przystąpiłaś do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego.

Charakter umowy nie ma tu znaczenia, ważne jest, by pracodawca płacił składki ZUS.

A jeśli mam własną firmę?

Sama sobie płacisz składkę na ZUS. A po urodzeniu dziecka ZUS będzie ci wypłacać zasiłek macierzyński - o ile wcześniej przystąpiłaś do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego.

Jestem studentką. Czy należy mi się urlop macierzyński? A co z egzaminami, czy mogę je przełożyć na inny termin?

Na studiach nie przysługuje ci urlop macierzyński ani wychowawczy, bo nie jesteś zatrudniona. Nie masz też zasiłku macierzyńskiego. Możesz otrzymać roczny urlop dziekański (z różnych przyczyn). Udzielenie go automatycznie przesuwają

termin planowego ukończenia studiów. W okresie urlopu student zachowuje uprawnienia studenckie - jest ubezpieczony i ma prawo do bezpłatnej pomocy medycznej.

A jeśli jestem bezrobotna?

Przede wszystkim zarejestruj się w Rejonowym Urzędzie Pracy. Niezależnie od tego, czy masz prawo do zasiłku dla bezrobotnych czy też nie - uzyskasz ubezpieczenie zdrowotne dla siebie i dla dziecka. Możesz też liczyć na pomoc z pomocy społecznej - po zwróceniu się do właściwego ośrodka pomocy społecznej. Mam urlop macierzyński

Ile będę dostawać pieniędzy na urlopie macierzyńskim?

Jako pracownica otrzymasz zasiłek macierzyński wynoszący 100% podstawy wymiaru. Podstawę tę wylicza się z wynagrodzenia z ostatnich 6 miesięcy kalendarzowych poprzedzających miesiąc, w którym

uzyskasz prawo do zasiłku. W podstawie wymiaru uwzględnia się składniki wynagrodzenia objęte składką na ZUS, z wyjątkiem niektórych składników wynagrodzenia np. nagród uznaniowych (których wysokość zależy wyłącznie od uznania pracodawcy), dodatków stażowych wypłacanych obok zasiłków itp.

Ile trwa urlop macierzyński?

16 tygodni przy pierwszym dziecku, przy drugim - 18, a przy ciąży mnogich - 26 tygodni. Pracownica, która adoptowała dziecko ma prawo do 16 tygodni urlopu macierzyńskiego, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez dziecko 12 miesięcy życia.

Czy urlop macierzyński może wziąć ojciec dziecka?

Ojciec może wykorzystać dwa tygodnie urlopu macierzyńskiego przy pierwszym dziecku, przy drugim zaś - 4 tygodnie. Ojciec w czasie urlopu, tak jak matka, otrzymuje zasiłek macierzyński w wysokości podstawy wymiaru. A pracodawca nie może go zwolnić.

Ojciec może natomiast tak samo jak matka wziąć urlop wychowawczy.

Jaką część urlopu mogę wykorzystać przed porodem?

Możesz (ale nie musisz) wykorzystać 2 tygodnie przed przewidywaną datą porodu. W praktyce decyzja należy do pracownicy. Jeżeli się dobrze czujesz i chcesz pracować do dnia rozwiązania, cały urlop weźmiesz potem.

Czy muszę wykorzystać cały urlop? Czy mogę wrócić do pracy wcześniej?

Po wykorzystaniu po porodzie 14 tygodni urlopu macierzyńskiego masz prawo zrezygnować z pozostałej części tego urlopu na rzecz ojca wychowującego dziecko. Przepisy przewidują skrócenie urlopu tylko, gdy urodzi się martwe dziecko lub jeśli zrezygnujesz z jego wychowania, np. oddając je do adopcji.

Możesz też przerwać urlop, gdy dziecko jest w szpitalu i wykorzystać go, gdy wróci do domu.

Czy mogę sobie przedłużyć urlop macierzyński o wypoczynkowy?

Tak - i kobiety często tak robią. Pracodawca ma obowiązek udzielić ci urlopu wypoczynkowego zaraz po urlopie macierzyńskim.

Czy można mnie zwolnić z pracy podczas urlopu macierzyńskiego?

Nie. Ten urlop to, podobnie jak ciąża, okres ochronny. Kobiety nie można wtedy zwolnić, przesunąć na inne stanowisko. Ani zmienić na jej niekorzyść warunków umowy, np. obniżyć wynagrodzenia. Wyjątkiem jest zwolnienie dyscyplinarne (z winy pracownika), ale można to zrobić tylko za zgodą zakładowych związków zawodowych.

Można z tobą rozwiązać umowę o pracę za wypowiedzeniem jedynie w razie likwidacji lub ogłoszenia jego upadłości. Pracodawca jest zobowiązany uzgodnić z reprezentującą cię zakładową organizacją związkową termin rozwiązania umowy o pracę. Wtedy otrzymujesz zasiłek z ZUS w wysokości zasiłku macierzyńskiego.

W trakcie urlopu macierzyńskiego umowa o pracę może być rozwiązana za porozumieniem stron. Czy po powrocie z urlopu macierzyńskiego pracodawca może przesunąć mnie na inne stanowisko?

Po urlopie znów obowiązują cię takie zasady jak wszystkich pracowników. Żeby przesunąć cię na inne stanowisko, pracodawca musi zawrzeć z tobą porozumienie dotyczące nowych warunków.

Czy będę musiała wyjeżdżać na kilkudniowe delegacje? A nocne dyżury?

Podobnie jak w ciąży, kobiety opiekującej się dzieckiem do lat 4 nie wolno bez jej zgody zatrudniać w godzinach nadliczbowych ani w nocy. Ani wysyłać w delegacje.

A jeśli karmię piersią, czy przysługują mi przerwy w pracy?

Masz prawo do dwóch półgodzinnych przerw wliczanych do czasu pracy. Możesz też w zamian wyjść godzinę wcześniej. Jeśli pracujesz krócej niż 6 godzin dziennie (ale nie mniej niż 4), przysługuje ci jedna półgodzinna przerwa. Możesz korzystać z tego prawa tak długo, jak długo karmisz piersią. Jeżeli pracodawca nie wierzy na słowo, należy przedstawić zaświadczenie lekarskie.

A jeśli dziecko zachoruje?

Tobie lub ojcu dziecka przysługują dwa pełnopłatne wolne dni w roku na opiekę nad dzieckiem do lat 14 (ale tylko jedno z was może je wykorzystać - albo każde z was po jednym dniu). Jeżeli ich nie wykorzystacie w ciągu roku, przepadają. Pediatra

może też tobie lub ojcu dziecka wystawić zwolnienie na opiekę nad dzieckiem. W takim przypadku będzie przysługiwał zasiłek opiekuńczy.